

Rys historyczny

Autor: Administrator
01.03.2009 r.

Administracyjnie Ziemia Dobrzańska, w której początkowo Pabianki, później Fabianki leżą, od średniowiecza do 1717 r. Tworzyła ona odrębną jednostkę z własnym sejmikiem szlacheckim. Od 1717 roku do II rozbioru Polski należała do województwa brzesko-kujawskiego a następnie inowrocławskiego. Podczas drugiego rozbioru przypadła Prusakom. Od 1815 do 1819 roku wchodziła w skład Królestwa Polskiego, guerni płockiej. W latach 1918-1939 należała do województwa warszawskiego, następnie do pomorskiego z siedzibą w Toruniu. Od napaści krzyżackiej w 1329 roku do ugody w Raciążku w 1404 roku Ziemia Dobrzyńska należała na zmianę raz do Zakonu raz do Polski. Fabianki od początku związane były z rodem Chełmickich herbu Pomian. Herbarz szlachty polskiej A. Bonieckiego wymienia pierwszego właściciela tej wsi, chorążego Ziemi Dobrzyńskiej, w 1559 roku. W 1564 roku było dwóch współwłaścicieli. Łącznie w II pół. XVI wieku dobra te liczyły 4 łany. Rejestr poborowy z 1573 roku podaje informację o istnieniu karczmy. Spadkobiercy Erzechiela Chełmickiego w 1586 roku podzielili dobra między siebie. Właścicielem części Fabianek został rotmistrz J. K. Mości i marszałek dworu biskupa płockiego, Mikołaj Chełmicki. Do 1830 roku dobra pozostają w rodzinie Chełmickich. W 1775 roku Fabianki liczą 16 domów, a w latach 1775-1789 84 osoby. Po śmierci Tadeusza Chełmickiego majątek dziedziczą jego dwaj synowie: Eustachy - kapitan wojsk za czasów Księstwa Warszawskiego i Roman, ten ostatni od 1821 roku jest jedynym dziedzicem. W 1830 roku właścicielem Fabianek zostaje żona Romana Joanna z Nałęczów. Od 1843 roku od 1848 roku dobra te stanowią własność Walentego Siemiontkowskiego. W 1848 roku zostały odsprzedane za sumę 230 tys. zł Janowi Draweton. Oszacowane na 285 tys. zł w 1862 roku przejmuje syn Jana, Wilhelm Drawet. Ten z kolei odsprzedaje Fabianki w 1883 roku za 92 tys. rubli Ludmirowi Franciszkowi Romockiemu. Po nim w 1891 roku dziedziczą w 1/4 części Franciszek Gabriel i w 3/4 części Emilia Maria Julia Romeccy. W 1894 roku majątek kupił Rudolf Kryński za sumę 77 tys. rubli. W 1897 r. dobra liczą 981 morgów. Kryński w 1901 roku odsprzedał część Fabianek Alfonsowi i Klarze Ensz. Pozostałą część kupuje w 1910 roku Paulina Rychter, córka Markusa, żona poety i prozaika Zdzisława Kleszczowskiego. Nowa właścicielka rozbudowuje zabudowania dworskie zaciągając pożyczki. W 1929 roku na skutek dużego zadłużenia Towarzystwo Kredytów Ziemskich w Warszawie oddaje Fabianki pod młotek. Nowym nabywcą za sumę 500 tys. zł. zostaje Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru "Chełmica". Gmina Fabianki położona jest na obszarze, który przed zjednoczeniem przez Piastów, należał prawdopodobnie do plemion Kujawian, których terytorium obejmowało obok Kujaw, Ziemię Chełmińską i Dobrzyńską. Pierwotne osadnictwo posunęło się wzdłuż rzek, w kierunku od ujścia do źródeł. Osadnicy nad rz. Chełmiczką i Świętym Strumieniem przybywali najprawdopodobniej z nad Wisły. Gmina wraz z całym terytorium Kujaw weszła w skład Państwa Polskiego, najpóźniej za panowania Mieszka I-go. Gmina leży na terenie krainy historyczno-geograficznej - Ziemi Dobrzyńskiej. Położona jest w centralnej części województwa na prawym tj. północnym brzegu rz. Wisły, w strefie lasów mieszanych. Gmina od południa sąsiaduje z wojewódzkim ośrodkiem rozwoju tj. miastem Włocławkiem. Od wschodu z gminami: Dobrzyń n/W i Wielgie, od północy z gm. Lipno, a od zachodu z gm. Bobrowniki.

Do pobrania:

Historia administracji w Gminie Fabianki, autor Leszek Zugaj - pobierz